

HENKILÖKUVA BASSETBULLETINIIN

KENESTÄ HALUAISIT HENKILÖKUVAN BASSETBULLETINIIN?

TIEDÄTKÖ JULKKIKSEN, JOLLA ON BASSETTI?
TAI BASSET-IHMISEN, JOKA EI OLE JULKKIS, MUTTA JOKA
ON SAANUT PALJON AIKAAN BASSETTIEN HYVÄKSI?

EHDOTUKSET HENKILÖKUVAKSI PÄÄTOIMITTAJALLE:
muusa.kostilainen@uta.fi

Eläinlääkäri Jaana Kekki

Terveys

Akupunktiosta apua hormonihäiriöön

Haastattelimme akupunktioon hoitomuotona erikoistunutta eläinlääkäriä Jaana Kekkiä, jolla on eläinlääkäri-vastaanotto Tampereella.

Miten kiinnostuit akupunktiosta hoitomuotona?

Näin Eläinlääketieteellisen korkeakoulun klinikalla, kun ell Kai Skutnabb antoi akupunktiota polvinivelrikosta kärsivälle äreälle terrierille. Kain ollessa lomalla jatkoin hoitoa käyttäen samoja pisteitä kuin hän, ja omistaja kertoi hoidon tehonneen hyvin. Hoidin myös omaa särkevää polveani. Akupunktio tepsii ja minua jäi kiehtomaan ajatus opiskella alaa.

Mistä olet saanut akupunktioon liittyvää koulutusta?

Valmistuttuani eläinlääkäriksi 1986 kurssimme teki opintomatkan Kiinaan, jossa meillä oli tilaisuus seurata käytännön akupunktiota Shanghain sairaalassa.

1989 Tampereen Yliopisto järjesti dosentti Pekka Pöntisen pitämän lääkäreille suunnatun akupunktion peruskurssin ja 1990 jatkokurssin. 1993 osallistuin Eläinlääketieteellisen korkeakoulun eläinakupunktuurin peruskurs-

sille ja 1997 jatkokurssille. Kuulun Suomen Lääkäreiden Akupunktioyhdistykseen ja olen osallistunut sen järjestämiin koulutustilaisuuksiin ja suorittuani kansainvälisen eläinakupunktiotutkimuksen tutkinnon 2003 olen saanut jatkokoulutusta myös Pohjoismaisen (NoVAS) ja Kansainvälisen (IVAS) eläinlääkäreiden akupunktioseuran tilaisuuksissa. NoVAS järjestää vuosittain tapaamisia ja IVAS maailmankongressin, johon minulla oli ilo osallistua Saksassa 2007.

Mihin vaivoihin akupunktio auttaa parhaiten?

Akupunktiolla hoidetaan hyvällä tuloksella tuki- ja liikuntaelinten sairauksien aiheuttamia kiputiloja (nivelrikot, selkäviat ja lihasjännitykset). Usein käyttöaiheena on myös hormonaaliset ja lisääntymiseen liittyvät ongelmat (valeraskaus, kiimattomuus) ja hermostolliset oireet kuten välilevysairauden lievemmät muodot.

Mihin hoito perustuu?

Akupunktiohoito tehostaa elimistön omia paraneumismekanismeja, tasapainon saavuttamista. Akupunktio estää kivun tunteen aistimista aivoissa ns. porttiteorian mukaan eli akupunktion eulan aiheuttama ärsytysimpulssi kulkee nopeasti hermosyitä myöten selkäyttimeen ja

”sulkee portin” hitaammilta kipuviesteiltä. Akupunktio myös vapauttaa elimistön omia kivunlievitysaineita; opiaatteja, endorfiineja, jotka ovat jopa 300 kertaa morfinia voimakkaampia.

Miten akupunktio suoritetaan käytännössä? (Miten koira pysyy paikallaan hoidon aikana?)

Luottavainen koira ei yleensä juuri piittaa neuulojen pistelystä, sillä neulat ovat hyvin ohuita, eivätkä juuri tunnu. Vilkasta koira omistaja auttaa keskittymään esim. makupalan avulla. Neulat eivät yleensä estä kohtuullista liikkumista. Tulee kuitenkin varoa, ettei koira itse napsi neuvoja pois ja esim. voimakkaassa ravituksessa jokunen neula voi lennähtää. Usein koira asettuu hyvin neuulojen kanssa, sille tulee mahdollisesti raukea, rento olo. Leppoimmat asettuvat omia aikojaan lepäämään. Neuulojen annetaan vaikuttaa 20-30 minuuttia.

Kuinka paljon akupunktiota käytetään hoitomuotona?

Akupunktio on Suomessa ihan normaali hyväksytty hoitokäytäntö. Akupunktioon perehtyneet eläinlääkärit antavat akupunktiota luontevana osana hoitoa, usein yhdistettynä ”tavanomaiseen länsimaiseen hoitokäytäntöön” tai muihin tukihoitoihin ja fysioterapiaan. Itse käytän akupunktiota tavalla tai toisella lähes päivittäin. Toisaalta hoitooni tulee potilaita kauempaakin varta vasten akupunktiota varten.

Mikä akupunktiossa on parasta?

Parasta akupunktiossa on, että sitä saaneet tulevat jatkossa yleensä mielellään hoitoon, sillä ne muistavat rentouttavan hyvänolontunteen, samanlaisen kuin ihminen kokee esim. saunottuaan. Akupunktio kohentaa mielialaa, eikä sillä ole kipulääkkeiden mahdollisia haittavaikutuksia. Akupunktiolla saadaan toisinaan hyvä hoitovaste sellaisissakin vaivoissa, joihin perinteinen koululääketiede ei ole auttanut.

Kenelle suosittelisin akupunktiota?

Suosittelisin akupunktiota koirille, jotka ovat

jäykkiä, ontuvia, haluttomia liikkumaan, ma-sentuneita. Erityisesti iäkkäät potilaat hyötyvät akupunktiosta. Ortopedisten leikkausten toipumista voidaan edistää akupunktiolla. Urheiluja työkoirien toimintakykyä voidaan ylläpitää akupunktiolla. Jos ajatus akupunktiosta askaruttaa, siitä kannattaa mainita eläinlääkärille jo puhelimesta. Tällöin voidaan varata riittävästi aikaa laajempaan tutkimukseen, sillä mahdollinen hoito räätälöidään aina yksilöllisesti kunkin tarpeisiin sopivaksi.

Kuinka kallista akupunktio-hoito on? Onko mahdollista saada vakuutuksesta korvausta?

Akupunktiohoidon hinta riippuu mm. tutkimuksiin ja hoitoon käytetystä ajasta ja mahdollisista samalla kertaa toteuttavista tukihoidoista. Ensimmäinen hoitokerta vaatii enemmän perehtymistä ja on pelkän akupunktion osalta 80 €, jatkokäynti 50€. Vakuutusyhtiö yleensä korvaa eläinlääkärin hoidon, jos korvaa saman sairauden muunlaisenkin hoidon. (Kannattaa tarkastaa omasta yhtiöstä!)

Voiko akupunktiosta olla hyötyä hormonaalisiin ongelmiin ja milloin koira pitäisi tuoda akupunktiohoitoon (voiko valeraskauden jo puhjettua tuoda koiran vai pitääkö hoito olla ennaltaehkäisevää?)

Akupunktio vaikuttaa myös hormonaalisiin ongelmiin. Valeraskauden hoito onnistuu parhaiten ennaltaehkäisevästi, ei sitten kun esim. maitorauhaset jo erittävät täysillä. Suosittelen kuitenkin kohdun poistoa monien etujensa vuoksi, sillä se poistaa ko. vaivan pysyvästi.

Alkaako valeraskaus heti juoksuajan jälkeen jos on alkaakseen?

Valeraskaus oireet alkavat yleensä 6-/2 viikkoa juoksuajan jälkeen.

Milloin valeraskaudesta kärsivä koira pitäisi tuoda lääkärin hoitoon?

Jos koiralla on lievät oireet, se on tyytyväinen eikä maitorauhaset juuri turpoa, tilanne korjaantuu yleensä itsestään muutamassa viikos-

sa. Jos narttu on kovin masentunut, hermostunut tai aggressiivinen tai nuolee maitorauhasiaan, niin hoitoon kannattaa ryhtyä, sillä tila voi periaatteessa kestää seuraavaan juoksuun asti. Imeminen pitää yllä maidoneritystä.

Kuinka yleistä valeraskaus on koirilla?

Valeraskaus eri muodoissaan on varsin yleistä, se on tavallaan luonnollinen tila villille koiraeläimelle. Lammun muilla nartuilla tuli olla valmius imettää johtavan nartun pentuja, jos se kuolisi tai kun se oli metsästysreissuilla.

Millaisia oireita valeraskaudesta voi koiralle tulla?

Oireet ovat sekä psyykkisiä -pentujen kaipaaminen, niiden puuttumisesta johtuva masennus, hermoilu ja vihaisuus. Pentujen korvikkeeksi narttu voi hoivata esim. vinkulelua, tehdä sille pesän ja suojella sitä. Fyysisiä oireita ovat maitorauhasten turpoaminen, maidoneritys ja oksetelu.

Miten valeraskauden oireita voi helpottaa?

Oireita voi helpottaa eläinlääkärin määräämällä valmisteella, joka estää prolaktiinihormonin erittymisen aivolisäkkeestä. Psykkiset oireet lievenevät yleensä nopeasti, fyysiset hitaasti. Nartun mielenkiinto on hyvä myös suunnata muihin asioihin, kuten liikuntaan ja vaikka uusi- en temppujen opetteluun * virikkeistäminen*.

Mitä tehdä, jos valeraskaus kestää monta kuukautta?

Jos valeraskaus kestää hoidosta riippumatta, voidaan narttu leikata edellyttäen ettei tahdota pentuja jatkossakaan.

Milloin olisi paras aika tehdä sterilisaatioleikkaus juoksujen suhteen tai koiran iän suhteen?

Jaana ulkona Amor-mäyriksen ja Rippe-dobberin kanssa

Entä uroskoiran kastrointi, onko merkitystä sillä minkä ikäisenä sen tekee?

Normaalisti sterilisaatioleikkaus tehdään lepoaikana juoksujen välissä. Narttu suositellaan leikattavaksi nuorena maitorauhaskasvainten ehkäisemiseksi. Leikkauksen edut ovat juoksujen ja valeraskauksien poistuminen. Kohtutulehduksen ja -kasvainten riski poistuu myös kohdun myötä. Myös uroskoira kannattaa leikata nuorena, ennen kuin se on oppinut machoilemaan. Usein urokset leikataan kuitenkin vanhemmalla ikää eturauhasen alkaessa vaivata, kiveskasvainten, anaaliademomien ja häntärauhasongelmien myötä.

Mitä vaaroja sterilisaatioleikkauksessa on?

Sterilisaatioleikkauksen vaarat ovat itse narkeosista johtuvia sydämen, verenkierron, hengityksen, maksan ja munuaisten toimintaan liittyviä, kuten kaikissa nukutustoimenpiteissä. Nämä riskit ovat Yleensä pieniä nuorilla, terveillä koirilla, mutta esim. iäkkäällä märkäkohtopotilaalla suurempia, johtuen mahdollisista taustalla olevista sairauksista ja vajaatoiminnoista, mutta myös itse tulehduksen aiheuttamasta myrkytystilasta. Verenvuoto on varteenotettava riski. Lisäksi haava on pidettävä puhtaana, kuten kaikkien leikkausten jälkeen, ettei aiheudu paikallista tulehdusta ja haavan aukeamista. Joskus harvoin voi haavaan muodostua tyrä.

Muuttuuko koiran luonne sterilisaation jälkeen?

Sterilisaatio tasapainottaa luonnetta, kun hormonaalinen vaihtelu jaa pois. Varsinainen laiskistuminen johtuu lihomisesta, joka on ehkäistävissä sopivalla ruokinnan ja liikunnan suhteella. Eli kun ravinnon tarve vähenee ja ruokahalua lisääntyy, on muistettava antaa vähemmän tai vähempi kaloripitoista ruokaa, jos liikunnan määrä pysyy samana. Olen kuullut kerrottavan, että joistakin nartuista on tullut kiukkuisia leikkauksen jälkeen, mutta saattaa olla kyse ihan nartun saavuttamasta aikuisen auktoriteetistakin muita koiria kohtaan, jos leikkaus tehdään juuri aikuistumisen aikaan, tai yksilöllisistä syistä eli sama koira olisi voinut olla kiukkuinen leikkaamattomanakin. Perusluonne säilyy entisellään.

Kokemuksia lukijoilta:

Kun hormonit hyrrää liian lujaa.

”Vuoden ikäinen basset hound-narttumme piti sterilisoida, koska sen valeraskaus kesti monta kuukautta ja sen maitorauhaset turposivat ja muuttuivat koviksi. Koira oli muutenkin todella levoton ja rapsutteli itseään jatkuvasti muutaman kuukauden ajan. Sillä oli siis tuona aikana myös iho-ongelmia, joihin oli etsitty syytä turhaan.

Valeraskaus ei ottanut loppuakseen, vaikka lääkärisä kävimme ja saimme sille Galastop-kuurin. Lääkäri diagnosoï tämän hormonihäiriöksi, ja arvioi että myös

**Oletko kokeillut koirallesi
akupunktiota?
Oliko siitä hyötyä?**

**Onko ollut hormonaalisia
vaivoja ja mistä on
löytynyt ratkaisu?**

Bassetbulletinissa voit jakaa kokemuksiasi, ja niistä voi olla apua muille. Lähetä kertomuksesi osoitteeseen: muusa.kostilainen@uta.fi

iho-oireet olisivat seurausta hormonitoiminnan muutoksista. Lääkärin mukaan valeraskaus ei välttämättä loppuisi edes Galastopilla, vaan parasta olisi viedä narttu heti Galastop-kuurin jälkeen sterilisoitavaksi.

Sitten ihmettelimme, kun valeraskaus ei tosiaan lähtenyt sillä lääkkeellä kokonaan pois, vaikka tosin oli helpottanut jonkin verran. Uskoimme kuitenkin lääkäriä, ja veimme koiran leikkaukseen. Kaikki meni hyvin, ja koira toipui leikkauksesta todella nopeasti. Jo seuraavana päivänä se oli oma itsensä, ja haavakin parantui muutamassa viikossa lähes huomaamattomaksi.

Toinen koiramme leikataa luultavasti myöhemmin, koska silläkin on ollut valeraskauksia, tosin hieman eri muodossa. Ne eivät ole ilmenneet noin voimakkaasti fyysisinä oireina, vaan lähinnä apaattisuutena ja masennuksena. Olisi mukavaa, jos koira pystyisi olemaan oma itsensä, ilman että hormonit heittelisivät mielialaa niin rajusti, kuin tähän asti.

Narttukoirien kanssa koskaan ei tunnu tietävän, mikä kuuluu asiaan, vai onko kyse jostain muusta kuin hormonien heittelystä. Mikäli koiraa ei aiota pennuttaa, on parasta leikata koira melko nuorena, siten välttyä myös monilta sairauksilta.”

Vouhotusta valeraskauden aikaan

”Minulla vanhempi petit narttu (3 v), on steriloitu, koska sillä oli aina juoksujen jälkeen valeraskaus. Nisät vuotivat maitoa ja koira oli vouhu. Se ei hoivannut pehmo-lelujä, vaan piti nuorempaa petitiä pentunaan ja yritti sitä saada imemään.. Koira on kuitenkin normalisoitunut tosi hyvin. Lihomisongelmaa ei ole ollut, vaikkakin ruuan varastelu on lisääntynyt, mikäli siihen on mahdollisuus. Parhaimmillaan koira on hypännyt lattialta pöydälle hakemaan leipää. Enkä olisi kyseisestä pötköstä moista ikinä uskonut.

Muita näkyviä muutoksia on jalan nostaminen. Siis niaa kyllä pissatessa, mutta toinen takajalka on ilmassa.. Operaatiosta toipuminen oli yllättävän nopea prosessi ja koira hyväksyi tötterönkin päähän yllättävän hyvin. Nyt on sitten jäljellä toinen, vuoden nuorempi hormonihirni. Se on oikea akka juoksujen aikaan. Siis toista koiraa kohtaan aggressiivinen. Juoksujen alku aiheuttaa aina parin päivän masennuksen, mutta sen jälkeen virtaa on sitten vaikka muille jakaa. Siis riehumiiseen. Töiden teko ei silloin kiinnosta eli kotikäskytkään ei meinaa mennä läpi.”